

Retorisch

*Waarom is het
dat lachen om geluk
gelukkiger lacht,
dat mensen zoveel mooier zijn
door te worden?*

*Dat water zoveel heler lijkt
als ganzen erop landen,
dat iemands kunnen zoveel verder reikt
dan de aanblik van zijn handen?*

Rudi Joris

Uit: 'Kruimels op de vloer' – Bakermat 1998

Het laatste jaar van een klassieke humaniora heette vroeger de 'retorica'. In de strikte betekenis leerde men de bijna afgestudeerden – als opstapje naar hogere of universitaire studies- de kunst van de welsprekendheid, de kunst van het effectief spreken en schrijven met als doel anderen te overtuigen. In 'Retorisch' herkennen we ook de priester op de kansel, de preekstoel, nu achter zijn lezenaar. Hij stuurt vragen af op zijn luisterend publiek om ze te overtuigen van wat hij probeert te bewijzen. Zeker nooit met de bedoeling dat iemand het lef zou hebben een antwoord te geven. Een retorische vraag verwacht immers geen antwoord. Je zou zelfs eerder een uitroepken dan een vraagteken verwachten achter een mededelende zin. Met 'Waarom is het', het eerste vers, sluit Rudi Joris hier vlot bij aan. Hij plaats geen leesteken, maar maakt gebruik van een witruimte om een aarzeling, een vraag of een uitroep in te calculeren. Meteen een geslaagd enjambement (overgang waardoor het laatste woord van het eerste vers als het ware een tweede maal gebruikt wordt in het volgende vers)! We lezen met 'gelukkiger' bijna een vergrotende trap van 'geluk'. Gedeelde vreugd is immers dubbele vreugd. Zó eenvoudig is dit. En hoe mooi is 'dat mensen zoveel mooier zijn/door te worden?' 'Worden' is hier duidelijk gebruikt in de betekenis van groeien. Wie zich het woord koppelwerkwoord nog herinnert, weet dat al die werkwoorden een vorm van 'zijn' betekenen. Is ons leven niet een groeien naar proberen iemand te 'worden', zoals iemand waarnaar men opkijkt, zonder die precies te willen zijn? Respect voor de andere en zeker ook voor zichzelf maakt het leven mooi, mooier...De witruimte tussen de twee strofen wil de verbeelding van de lezer aanspreken, richt de poëtische kijk op een prachtig tafereel met 'water waarop ganzen landen'. Geslaagde woordspeling met 'water' dat 'heler' wordt. Heel en de vergrotende trap ervan lijkt op 'in het geheel', maar geeft ook een verband weer met helend, genezend. De natuur als heelmeester, therapeutisch aan te bevelen. En wat een geslaagd einde op een alweer 'retorische' manier

geformuleerd met *'dat iemands kunnen zoveel verder reikt/ dan de aanblik van zijn handen?'* In *'reikt'* horen en lezen we de rijkdom die we bij en in anderen kunnen vinden door ze niet oppervlakkig te bekijken. Niet via de *'aanblik van hun handen'* maar in het besef dat zij meer kunnen, zoveel meer te bieden hebben. En dit zonder vooroordelen. (HVdS)